

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO - 643483-XVIII/10/AP

Warszawa, ...*25.X.2010*.....

Pan
Andrzej Kraszewski
Minister Środowiska

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z badaną przez Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach sprawą ujawnił się problem finansowania utrzymania psów rasy chart lub ich mieszańców odebranych właścicielom na mocy wyroku sądowego w trybie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r., nr 127, poz. 1066 z późn. zm.).

Podczas badania sprawy ustalono, iż w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U z 2003 r., Nr 106, poz. 1002) brak jest przepisów regulujących kwestię finansowania pobytu psów odebranych osobom skazanym za czyny wymienione w art. 52 i art. 53 Prawa łowieckiego. Przepisy Prawa łowieckiego ograniczają się wyłącznie do regulacji materii związanych z kłusownictwem i odebraniem nielegalnie trzymany psów rasy chart lub ich mieszańców. Nie regulują natomiast problematyki utrzymania owych psów po ich odebraniu właścicielom.

W sprawie tej Rzecznikowi Praw Obywatelskich przedstawione zostało stanowisko Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Departamentu Leśnictwa Ministerstwa Środowiska.

Zgodnie z odpowiedzią Departamentu Leśnictwa Ministerstwa Środowiska z dnia 14 czerwca 2010 r. (DL.gł-024-55/28102/10/OJ), kwestia dotycząca finansowania utrzymywania tych zwierząt, nie może być przedmiotem regulacji Prawa łowieckiego. W odpowiedzi zaznaczono, że oprócz przepisów dotyczących przypadku przedmiotów w szeregu ustaw zawierających przepisy karne, zagadnienie to reguluje kodeks karny. Do

tych regulacji pozakodeksowych stosuje się na podstawie art. 116 ustawy konstrukcje prawne z art. 44 k.k.

Nadto podniesiono, iż orzekanie przypadku przedmiotów służy przede wszystkim realizacji funkcji prewencyjnej a mianowicie uświadomieniu, zarówno w aspekcie prewencji ogólnej, jak i indywidualnej, nieopłacalności wkraczania na drogę przestępstwa poprzez odebranie uzyskanych z niej "owoców" (przypadek *producta sceleris*). Na gruncie kodyfikacji karnej z 1997 r. próżno by szukać definicji normatywnej tego pojęcia. Stosownie do art. 45 k.c. rzeczami są bowiem jedynie przedmioty materialne. Analiza przepisów prawnokarnych wskazuje jednak, że przewidują one również orzekanie przypadku przedmiotów niemających "substratu materialnego". Przykładowo, przypadkowi może podlegać program komputerowy lub zwierzę. Uwzględniając powyższe wydaje się uprawnione stanowisko, zgodnie z którym termin "przedmiot" na gruncie art. 44 obejmuje zasadniczo rzeczy, choć nie ogranicza się wyłącznie do nich. Podlegające przypadkowi jako instrumenta sceleris przedmioty nie muszą być wytworzone przez człowieka (np. kamień, gałąź). Mogą być nimi również zwierzęta - art. 54 ust. 1 Prawa łowieckiego przewiduje możliwość orzeczenia przypadku m.in. psów, które służyły do nielegalnego polowania.

Reasumując, w udzielonej odpowiedzi Departament Leśnictwa Ministerstwa Środowiska stwierdza, iż ze względu na fakt, że psy są zwierzętami udomowionymi i postępowanie w tym zakresie może regulować ustawa o ochronie zwierząt, kwestie związane z finansowaniem zabezpieczenia dowodów w sprawie, w tym przypadek zwierzęcia np. na rzecz innego podmiotu, o ile rzeczywiście wymagają doprecyzowania regulacji prawnych, to z pewnością nie na gruncie Prawa łowieckiego.

Jak wynika natomiast z odpowiedzi udzielonej pismem z dnia 26 kwietnia 2010 r. ŻW sdp/ks-8700-4/2010(1347) przez Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie jest właściwy w zakresie składania wyjaśnień w sprawie finansowania utrzymania psów rasy chart lub ich mieszańców odebranych właścicielom na mocy wyroku sądowego w trybie art. 54 ust. 1 Prawa łowieckiego.

W wymienionym piśmie wskazano, iż zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.), sprawy łowiectwa, jak również ochrony gatunków zwierząt należą do działu środowisko. Ponadto zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 216, poz. 1606), działem administracji rządowej środowisko kieruje Minister Środowiska. W udzielonej odpowiedzi zwrócono uwagę, że właściwość Ministra Środowiska w zakresie interpretacji regulacji zawartych w Prawie łowieckim wynika wprost z art. 6 Prawa łowieckiego zgodnie z którym naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska.

Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że orzeczenie przypadku psów, przy użyciu których dokonano przestępstwa określonego w art. 52 i 53 Prawa łowieckiego następuje na podstawie art. 54 tej ustawy zgodnie ze stanowiskiem Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi ewentualna regulacja w zakresie finansowania utrzymania psów, wobec których orzeczono wypadek, powinna zostać zamieszczona w Prawie łowieckim. Ponadto Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował, że zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.) tryb postępowania ze zwierzętami odebranymi na podstawie orzeczenia sądu o ich przypadku dotyczy wyłącznie zwierząt, które zostały odebrane właścicielom na podstawie orzeczenia sądu, zgodnie z art. 35, 37 i 37a ustawy o ochronie zwierząt, tj. w przypadku:

- znęcania się nad zwierzętami w sposób określony w art. 6 ust. 2;
- nie spełnienia wymagań dotyczących utrzymywania zwierząt domowych (art. 9) oraz zwierząt gospodarskich (art. 12 ust. 1-6);
- wprowadzenia nowej technologii chowu zwierząt gospodarskich bez zezwolenia marszałka województwa (art. 13);
- wykorzystywania do pracy zwierząt gospodarskich w sposób stwarzający nieuzasadnione zagrożenie dla ich życia i zdrowia lub zadający im cierpienie (art. 4);

- nie spełnienia wymagań dotyczących występów, treningów i tresury oraz metod postępowania ze zwierzętami wykorzystywanymi do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych (art. 15 ust. 1-5);
- wykorzystywania zwierząt w widowiskach i sportach noszących znamiona okrucieństwa, w szczególności organizowania walk z udziałem byków, psów i kogutów (art. 16);
- wykorzystywania do tresury i pokazów dla celów widowiskowo-rozrywkowych zwierząt urodzonych i wychowanych poza niewolą oraz takich w stosunku do których nie spełniono wymagań dotyczących warunków ich utrzymywania oraz sposobu tresury (art. 17 ust. 1-7);
- przetrzymywania, hodowania i prezentowania zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych poza stadninami, cyrkami lub bazarami cyrkowymi oraz miejscami przeznaczonymi dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, przy braku nadzoru Inspekcji Weterynaryjnej oraz w sposób stwarzający zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i zwierząt (art. 18);
- przeprowadzania zabiegów lekarsko-weterynaryjnych i zootechnicznych na zwierzętach przez osoby nieuprawnione, w celu innym niż ratowanie życia lub zdrowia zwierzęcia bądź koniecznego ograniczenia ich populacji, przy jednoczesnym niespełnieniu określonych wymagań dotyczących sposobu ich przeprowadzania (art. 27);
- prowadzenia hodowli lub utrzymywania psa rasy uznawanej za agresywną bez wymaganego zezwolenia (art. 37a).

Przedstawione rozważania wskazują na to, iż treść Prawa łowieckiego nie reguluje materii finansowania utrzymania psów, wobec których orzeczono przepadek. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich należy zwrócić również uwagę, iż art. 44 k.k. zawierający materialnoprawną regulację środka karnego w postaci przepadku przedmiotów wskazuje jedynie ogólnie, iż przedmioty przechodzą na własność Skarbu Państwa. Zastosowanie zatem konstrukcji prawnej z art. 44 k.k. do regulacji pozakodeksowych na podstawie art. 116 k.k. nie rozwiązuje problemu związanego z finansowaniem i utrzymaniem psów po ich odebraniu właścicielom, brak jest bowiem w przepisach określenia jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa odpowiedzialnej za poniesienie owych kosztów.

Z tego względu, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska, po pierwsze w zakresie właściwości resortu w tej sprawie (mając na uwadze stanowisko prezentowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) i po drugie, jeśli uzna Pan Mnister swoją właściwość, w zakresie potrzeby zmiany obowiązującego stanu prawnego.

Łączę wyrazy szacunku
Zena Jipow.